
BOEKBESPREKING : OVER DROMEN EN MENSEN.

FRANK VANDENBROUCKE

HET DAVIDSFONDS, LEUVEN

SOCIALISTISCHE STANDPUNTEN, BRUSSEL

1990

203 P

Akte van welwillendheid.

Een boek schrijven lijkt zowat een must te zijn geworden voor elke zichzelf-respecterende politicus. Het is te zeggen : elke politicus die zichzelf als "te respecteren" wil profileren, moet een boek van zijn/haar hand kunnen voorleggen.

In de serie "Politicians had a dream - to be continued", leverde ook Frank Vandebroucke (35 jaar, sinds '89 SP-partijvoorzitter) zijn bijdrage. Het ding heet "Over dromen en mensen" en zou dus zijn dromen en mensbeeld te boek stellen.

Maar dat valt tegen. De dromen zijn vaag gehouden (daar dienen dromen voor) en z'n mensbeeld is nogal oppervlakkig. Of, om heel juist te zijn, moeten we zeggen dat de analyses die de principes zouden moeten opleveren, waarop en waarmee de dromen, het mensbeeld en de politieke stellingnames moeten gebouwd worden, weinig diepgravend en nauwelijks uitgewerkt zijn; als ze al niet helemaal ontbreken.

Maar wellicht grijpen we daarmee nààst de bedoelingen van het boek. Het lijkt aannemelijk dat Vandebroucke geen bijdrage wilde leveren aan de grote politiek, maar slechts zijn plaats wilde innemen (hoogstens ook bepalen) in het bestaande politieke bedrijf of -spel wiens wonder met kleine letters geschreven wordt.

Het feit dat het boek uitgegeven werd bij het Davidsfonds, kadert in deze opzet. Dat geldt ook voor het minder voor de hand liggende feit dat het eveneens werd uitgegeven door het tijdschrift Socialistische Standpunten (en dat wij een exemplaar uit deze laatste uitgave ter recensie ontvingen). "Over dromen en mensen" is Frank Vandebrouckes akte van welwillendheid die hij belijdt tegenover alle mensen van goede wil.

De kristen medemens wil hij hiermee ervan overtuigen dat de socialistische standpunten niet ingegeven zijn door de duivel, noch dat ze Satans rijk op aarde moeten voorbereiden. En tegelijkertijd wil hij zijn

eigen achterban ten dienste zijn met het aanbrengen van enkele frisse zinsneden voor alle gebruik (in de eerste plaats, voor gebruik in discussies met hun blauw- of bruindenkende schoonvader, kollega of overbuur).

Als we het hier bij het rechte eind hebben, dan komen de genoemde punten van kritiek te vervallen. Je moet dan erkennen : Vandenbroucke slaagde, niet eens onverdienstelijk, in zijn opzet.

Alleen zijn we zo snel nog niet tevreden. We zochten naar mogelijke aanknopingspunten met een verderreikend debat. In die zin staan er ook een paar, op z'n minst merkwaardige uitspraken te rapen in het boek.

Zo lezen we op p 65 : «Dictatuur wordt niet voor niets omschreven door het verwijzen naar willekeur en naar het ontbreken van regels; ...». We vragen ons af waarom de auteur zich in zo'n nesten moest werken om de liberale kritiek te pareren, als zou socialisme en regulering gelijk staan met stalinistische diktatuur.

Een paar pagina's eerder hadden we al onze wenkbrauwen gefronst bij het lezen van zoveel naïviteit (ondanks de nuancerings) : «Het ruilprincipe (metafoor voor vrije markt, nvdr) blijkt immers een bijzonder efficiënt middel om de productie van goederen en diensten af te stemmen op de verlangens en behoeften van de mensen, tenminste voor zover deze over koopkracht beschikken.» (p 60). In de werkelijkheid gaat het er vooral net andersom aan toe. De vrije markt blijkt daar zeer efficiënt te zijn in het aanpassen van de behoeften en verlangens aan het geproduceerde aanbod (met als belangrijkste middelen daartoe : ingebouwde slijtage (fysisch of psychologisch) en reclame).

De auteur verraadt hier o.i. zijn uitgangspunt : het evident geachte, maar valse dilemma tussen markt en plan. Een uitgangspunt dat ie blijkaar staande houdt ondanks de kritiek die hij meent te kunnen geven aan aanhangers van beide kampen en ondanks het poneren van een alternatieve derde weg. M.b.t. fundamentele punten blijft dat alternatief in het ongewisse, en meer dan waarschijnlijk heeft dat te maken met het feit dat het dilemma niet in vraag wordt gesteld : het alternatief schippert.

De tegenstelling tussen markt en plan is vals, omdat het geen rekening houdt met de inhoud. En toch zegt hij (p 181) : «De ecologische maatschappijkritiek keert zich tegen de omkering van doel en middelen die zo typisch is voor onze wist-economie. De ondernemer produceert omwille van de winst, niet omwille van de intrinsieke waarde van het product. ...» Blijkaar weet Frank Vandenbroucke de klepel hangen;

maar hij luidt de klokken niet.

Uitsmijter.

Typend voor het boek is de afsluiter : «You may say I'm a dreamer, but I'm not the only one.» (p202). Het is een zinnetje uit een bekende Lennon-song die niemand tegen de borst kan stoten. Dat maakt echter het liedje meteen ook geschikt voor ... om het even wat. Zo leende M. Thatcher het nog voor een van haar succesrijke verkiezingskampagnes. Komen hiermee Frank Vandenbrouckes ware ambities naar boven ?

MIJN CUBA IS DAT VAN FIDEL

Toon Danhieux

Nu in de loop van het voorbije jaar het ene na het andere marxistisch regime onder luid applaus van de westerse media de geest heeft gegeven, komt Cuba steeds meer in het schootsveld van diezelfde media te liggen.

Het enige eiland, letterlijk en figuurlijk, waar «de krachten van de duisternis» nog heersen wordt steeds meer gebrandmerkt als «de kampioen van de mensenrechten-schendingen».

Voor wie er nog niet van overtuigd was dat dergelijke vrije-markt-propaganda heel andere belangen dient dan de waarheid, biedt het boek «Mijn slinger is die van David» van de hand van Braem en Doumen ruim voldoende degelijke tegenfeiten en -cijfers.

Of de zoutloze propagandistische saus waarin dit interessante feitenmateriaal wordt opgediend de geloofwaardigheid en vooral de verteerbaarheid ervan voor de toevallige lezer tengerade zal komen valt te betwijfelen. Velen zal het in de overtuiging sterken dat alle vrienden van Cuba, waartoe ik mezelf ook reken, overjaarse en ontspoorde idealisten zijn die niet willen inzien dat communisme een ander woord is voor inefficiëntie, corruptie en dictatuur.

Het feit dat nergens in het boek zelfs maar een aanzet van kritische beschouwing te vinden is over het Cubaans revolutionair project, zal daar zeker toe bijdragen.

Dat de economische moeilijkheden allereerst de schuld zijn van de USA die met criminele daden, sabotage en een onaflatend embargo de revolutie en de Cubanen naar het leven staat ...

Dat het politiek isolement van Cuba allereerst het gevolg is van de onaflatende druk van de USA op de rest van de wereld ....

Dat de gezondheid, het onderwijs, de voeding, de ontspanning, ... van de Cubanen op een eindeloos hoger peil ligt dan dat van de andere

Latijns-Amerikanen en zelfs dan dat van vele Noord-Amerikanen ...

Dat Cuba veel bijdraagt tot de politieke bewustwording van de derde wereld en vele landen daadwerkelijk bij hun ontwikkeling heeft gesteund ...

Dit alles wordt in het boek (te) breedvoerig bewezen en geïllustreerd. Vanuit een geëngageerde interesse voor Cuba had ik deze situering van de revolutie verwacht in één of twee inleidende hoofdstukken, om daarna een boeiende discussie over de geschiedenis en vooral over de toekomst van het socialistisch project geopend te zien. Voor een dergelijke discussie lagen de vragen, in het jaar van de val van het Europees communisme, toch voor het grijpen.

- Wat staat de Cubaanse economie te doen nu de grootschalige Sovjethulp weggevallen is ?
- Is het een goede zaak dat één en dezelfde man 30 jaar lang aan het hoofd van én de partij én de staat én de regering staat ?
- Hoe pakt de PC de oppositie aan ? Krijgt die voldoende ruimte ? Is meer ruimte wenselijk en mogelijk ?
- Hoe gaat de partij om met de spanning tussen de individuele verzuchtingen van de burgers (meer consumptiegoederen, vrijheid van expressie, van reizen, vrij initiatief, ...) enerzijds, en de behoefte aan discipline, nodig om aan ieders basisbehoeften te kunnen voldoen, anderzijds ?
- Welke strategie zal de internationale solidariteit moeten ontwikkelen om Cuba uit het economisch en politiek isolement te helpen ?
- zijn de inspanningen die geleverd worden om de macht aan het volk te geven voldoende of blijft er teveel macht in het partijapparaat hangen zoals in Oost-Europa het geval was ?
- ....

Jammer genoeg doet Braem niets meer dan de loftrumpet steken over de verwezenlijkingen van de revolutie en het uitvoerig illustreren van de militaire en economische oorlog die de USA tegen het eiland voert. Doumen stelt zich met nog minder tevreden en rijgt het ene speechuittreksel van Fidel na het andere aaneen met schaarse woorden.